

Når børn bliver anbragt.

– Af advokat Hanne Ziebe

Gennem mit arbejde som advokat for forældre der står foran at skulle have der børn tvangsfjernet, er jeg blevet opmærksom på, at der her er en persongruppe der står uden mulighed for at få en reel prøvelse af deres sag, selvom der her skal træffes beslutninger der har meget stor betydning for, ikke kun den selv, men også for de børn der fjernes på meget varierende grundlag.

Jeg har dels gennem netværksgruppen ”Tvang og Magt”, fået forældres beskrivelse af forholdene omkring beslutningen om anbringelsen og forholdene efter anbringelsen dels af mine egne klienters sager fået tilsvarende viden. Der er til denne redegørelse indgået i alt 27 forskellige anbringelsessager gennemført ved kommuner fra hele landet. På grund af det for lave sagsantal, er det ikke muligt at udtale sig om sagsbehandlingen i de enkelte kommuner. Nogle kommuner er yderst overrepræsenteret i redegørelsen, mens mange kommuner ikke er repræsenteret. Dette er ikke udtryk for reelle forskelle kommunerne imellem, men alene tilfældigheder hvorfra netværksgruppen har fået henvendelser.

De forældre der har indvilget i at deltage i denne redegørelse er ikke repræsentative for alle forældre der har fået tvangsfjernet børn i Danmark. Disse forældre har selv fundet og kontakttet netværksgruppen, de har ligeledes kunnet udfylde en længere sagsbeskrivelse. De forældre der ikke har kunnet magte denne opgave er derfor ikke repræsenteret i denne redegørelse.

Anbringelsen.

Der er selvfølgelig altid store følelser på spil, når forældre mister et barn, det er dog ikke noget anbringelsesforældre skal lade sig mærke med, da det kommer til at stå i deres indstillinger til fortsat anbringelse fremover i sagen i rigtig mange år frem i tiden.

- Og måske kommer det også til at stå i deres børns og børnebørns anbringelsesindstillinger

I tre af sagerne er der til støtte for anbringelserne anført, at forældrene selv har været anbragt som børn.

Prøvelsen af anbringelsen.

Når et barn skal anbringes, kan dette enten foregå som en frivillig anbringelse eller som en tvangsanbringelse. Forskellen mellem de to anbringelsesformer er alene at en tvangsanbringelse skal godkendes i Børn og Ungeudvalget i kommunen. Enhver beslutning skal tages ud fra hensynet til barnet og bør være det samme hvad enten der er tale om en tvangs- eller frivillig anbringelse. Det ses dog i flere af redegørelserne, at kommunerne presser forældrene til at samtykke, med oplysninger om at samværet bliver begrænset eller at barnet først bliver hjemgivet på et senere tidspunkt, hvis de ikke indvilger i en frivillig anbringelse og dermed frasiger sig deres prøvelsesret. I mindst to af sagerne er en mor beskrevet som ”ikke samarbejdsvillig” fordi de ønskede at bevare denne prøvelsesret.

En prøvelse af en tvanganbringelse starter først i kommunens børn- og ungeudvalg. Her skal de folkevalgte kommunalpolitikere godkende forvaltningens afgørelse. Hvis de folkevalgte kommunalpolitikere har en faglig baggrund er det en tilfældighed. Det er langt fra i alle tilfælde at udvalget nedsættes på baggrund af faglige kvalifikationer. Der kan derfor spores en stor tilbageholdenhed med at stille sig kritisk overfor forvaltningen. Udvalget får, efter det oplyste, ikke vurderet deres arbejde gennem tilbagemelding på, hvordan det senere går de unge der tidligere er truffet beslutning om. På denne baggrund oparbejdes der ikke en viden på området, men udvalgene

træffer alene beslutning ud fra det øjebliksbillede de præsenteres for på møderne.

En afgørelse fra børn og ungeudvalget kan indbringes for Ankestyrelsen. Sådanne afgørelser berammes uden forældrene og deres advokat. Hvis forældrene ikke kan give møde den pågældende dag, vil de stå i et meget dårligt lys, og dette vil tolkes som de ikke har interesse for sagen. Hvis deres advokat er berammet til anden side, vil forældrene oftest været afskåret fra at være repræsenteret under sagen, eller være repræsenteret af en advokat der ikke har speciale eller viden indenfor anbringelsessager.

Der afsættes ca. 20 minutter til at gennemgå sagen. Almindelige anbringelsessager består af omkring 50 til 100 siders sagsakter, og indenfor denne begrænsede tid skal forældrene tilbagegive alle de fremsatte anklager.

Senest påberåber Ankestyrelsen sig ret til at afhører barnet uden at forældrene eller deres advokat skal gøres bekendt med dette, hvorfor denne del af processen bliver hemmelig for parterne.

Denne procesform kan ikke leve op til kravet om ”renfærdig rettergang” som beskrevet i artikel 6 i de europæiske menneskerettighedskonvention. Ved at der senere sker en prøvelse ved retten, kan ikke udgøre en genoprettelse af disse mangler, da barnet er anbragt under den lange prøvelse, og det at barnet er faldet på anbringelsesstedet bliver påberåbt under sagen.

Samvær

Ifølge den europæiske menneskerettighedskonventions skal tvangsfjernelse af et barn normalt anses som en midlertidig foranstaltning, der skal bringes til ophør, så snart omstændighederne tillader det, og at gennemførelse af sådanne midlertidige foranstaltninger bør være forenelig med det overordnede formål med at genforene barnet med dets biologiske forældre.

Et forældrepar fik begrænset sit samvær da:” barnet ikke har en relation til de biologiske forældre.”

Ud af redegørelserne har jeg bemærket, at forældrene meget hurtige bliver sat ud af børnenes liv. Det er ikke enestående at forældre ikke bliver inviteret til børnenes fødselsdage eller til andre mærkedage. En mor beretter at hun kun måtte deltage i sin datters konfirmation i to timer, og skulle derefter forlade selskabet, mens plejefamilien kunne feste videre med datteren. En anden mors ønske om at få lov til at tage sin datter med i zoologisk have, hvor hun ikke havde været tidligere, kunne ikke lade sig gøre, for plejemoderen skulle afsted med sin familie, og moderen havde først samvær med datteren i den efterfølgende weekend. Derfor kunne der ikke tages hensyn til moderens ønske og hensynet til plejefamilien blev også her vægtet højere.

Dette problem ses særligt tydeligt når børnene opfordres til at kalde plejefamilien for mor og far og de biologiske forældre ved navn. Dette kan virke meget stødende på forældrene, og det kan udefra set virke som om, der ikke arbejdes på at der skal ske en hjemgivelse.

Et forældrepar blev oplyst, at deres lille søn ”var blevet meget glad for hans nye mor” inden forældrene var blevet oplyst at sønnen skulle flytte fra institutionen til en plejefamilie, og allerede var blevet introduceret for disse.

Det øvrige netværk bliver ligeledes filtreret bort. Bedsteforældre får ikke lov til at mødes med børnebørnene. Tanter og onkler holder op med at være en del af børnenes liv. Dette netværk udskiftes med den respektive plejefamilies netværk. En far beretter om, at faderen ikke kan se sin datter i julen, da plejefamilien skal afsted til den anden ende af landet til ”mormor og morfar”. Samværet, i en anden sag, blev ændret til at skulle afholdes midt i mors eksamen. Mormor måtte ikke afhente pigen, for det skulle mor og kun mor – selvom forvaltningen flere gange blev gjort opmærksom på, at det var den dag moren skulle til eksamen.

En lille pige der havde været netværksanbragt hos farmor, skulle nu til fremmed plejefamilie, da:” hun nu var så velfungerende at hun kunne tåle at blive anbragt” Denne lille pige er nu næsten helt afskåret fra at have samvær med farmor, da kommunen ikke går ind for netværksanbringelser.

Anbringelsesstederne.

Der er meget stor variation i kvaliteten af anbringelsesstederne. Meget af det personale der skal ”behandle” ”varetage det skadede barn” har ikke en faglig uddannelse.

Plejefamilier er ofte en stor mangelvarer, så kommunerne må derfor ofte ”tage hvad de kan få”. Jeg har repræsenteret en plejefamilie der fik tvangsfjernet deres egne børn. Jeg har repræsenteret en familie der havde fået deres barn anbragt hos en familie der lå i bitter skilsmisse og kæmpede om alle børnene – også plejebørnene.

Visse kommuner benytter sig af ”midlertidige plejefamilier” til helt små børn, selvom det inden anbringelsen er tydeligt at barnet vil skulle flyttes indenfor et års tid. Dette betyder at barnet udsættes for unødvendige skift. Flere af sagerne beskriver hvordan børn flyttes til forskellige anbringelsessteder, når de er anbragt for at der kan komme kontinuitet i deres liv.

Det er enten anbringelsesstedet eller den sagsbehandler der har truffet afgørelsen om anbringelse der selv skal vurdere om anbringelsen forløber planmæssigt. Da hver anbringelse er ensbetydende med et stort tilskud, ses det meget sjældent at anbringelsesstedet vurderer at de ikke gør deres arbejde ordentligt og at barnet ville have det bedre andre steder. Selv når barnet gentagne gange flygter fra institutionen for at komme væk, ses at barnet er ”velanbragt”.

Det ses heller ikke ofte at en sagsbehandler vurderer at hun har taget fejl i anbringelsen, selvom barnet løbende bliver dårligere og dårligere fungerende.

Hensynet til barnet bliver ofte påberåbt. Dog er der flere tilfælde på at det ikke er hensynet til barnet, med i stedet hensynet til kommunen eller plejefamilien der vægter tungest. Når f.eks. den lille toårige skal i Lalandia med plejefamilien selvom hun har skoldkopper og feber. Eller den samme pige skal til Tyrkiet blot få uger efter hun er anbragt, fordi familien allerede har planlagt ferien.

Samarbejdet med kommunen.

Under en anbringelse af et barn, bevarer forældremyndighedsindehaveren forældremyndigheden over sit barn. Dette vanskeliggøres dog ofte ved at kommunen indfører et ”ensidigt samarbejde”, uden mulighed for forhandling. Sagsbehandleren dikterer, og alt hvad forældrene siger imod disse beslutninger bliver brugt imod dem. Samarbejdet foregår udelukkende på kommunens betingelser. Indkaldelse til møder foregår til tider med meget kort varsel, og uden hensyn til forældrenes arbejde, skole eller andet. Når dette påpeges, bliver forældrene ofte mødt med at ”det er et spørgsmål om at lære at prioritere deres børn over dem selv.” Dette gælder for sagsbehandlere på kommunen, indkaldelse til undersøgelser og prøvelse af anbringelsen i både første og anden instans samt i retten. Dette bevirker at flere af forældrene har endog meget vanskeligt ved at fastholde uddannelse eller arbejde, når samvær meddeles i sidste øjeblik, mødeindkaldelser kommer med under et døgn varsel. Det er krævende at stå i retten og redegøre for denne problemstilling, når det alene oplyses at forældrene falder fra deres uddannelse og fyres fra deres arbejde. Her beskrives ikke at dette er fordi forældrene har ”prioriteret deres børn først”

Når børnene fjernes fra hjemmet, fjernes ligeledes alle tilskud til børnene. Dette kan virke logisk, men når forældrene stadig skal bevarer et hjem hvor børnene kan komme på weekend, når der stadig skal købes gaver til jul og fødselsdage, og der skal betales for transport til afhentning til samvær, er en meget stor del af udgifterne til børnene stadig bevaret.

Hvis forældrene stadig ønsker at bevare indflydelse på, hvordan deres børn går klædt, eller ønsker at give gaver der kan stå mål med offentligt finansierede gaver fra plejefamilien, kan det være svært at få råd til det hele, hvis forældrene er på offentlig hjælp udmålt til familier uden børn.

Mange af forældrene er derfor rigtigt fattige, men har samtidig svært ved at skulle gå til plejefamilien for at bede om penge til pasning af deres eget barn. Når der skal fordeles penge, tilfalder den største del gerne plejefamilien.

Ved samvær får forældre 43 kr. i døgnet til kostpenge ved samvær, men først når barnet overnatter mere end 3. døgn. Der gives eksempler på, at barnet ikke har tilstrækkeligt tøj med til weekenden, så forældrene må ud og købe for egne midler. Flere eksempler på, at forældrene mister boligen når tilskuddene forsvinder, og de derfor bliver boligløse. Dette må kommunen dog ikke vide, da det har betydning for hjemgivelsessagen.

Der er gennem de sidste år kommet et øget fokus på denne gruppe borgere. Socialministeren har flere gange kommet med forslag til, hvilke grupper af børn vi nu kan tvangsfjerne, og hvordan vi kan lette sagsbehandlingen for de sagsbehandlere der skal foretage anbringelserne og tilsidst hvordan vi kan sikre at børnene ikke kommer hjem igen.

På baggrund af den viden man har på området, burde det være kendt for enhver politiker indenfor dette område, at tvangsanbringelse af børn ikke er løsningen på problemet men kun starten på problemet.

- Børn der har været udsat for en anbringelse er efter myndighedsalderen i meget høj grad dårligere uddannet, har mindre netværk og har i langt mindre grad kontakt med deres familie.

Med venlig hilsen

Hanne Ziebe
Advokatfirmaet Bonnez & Ziebe
Søndergade 1 B
8000 Århus C

Tlf. 70 22 33 13